УДК 347.73

СЛІДЕНКО А. В.,
здобувач кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

# МІСЦЕ ЗАКОННОГО ІНТЕРЕСУ В ПРАВОВОМУ СТАТУСІ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

У статті підкреслено, що перманентний розвиток суспільного життя, внесення змін до чинного податкового законодавства обумовлюють подальшу потребу в науковому пошуку відповідей на актуальні питання податково-правового регулювання. До кола останніх віднесено визначення місця законного інтересу в правовому статусі платників податків.

Доведено, що законні інтереси становлять самостійний елемент правового статусу платників податків. Проведено співвідношення законних інтересів і суб'єктивних прав платників податків. Встановлено, що вони є взаємопов'язаними категоріями, проте виступають різними елементами правового статусу суб'єкта. Виокремлено властивості, що є підґрунтям для розмежування наведених понять. До їх кола віднесено: 1) законодавче закріплення (суб'єктивні права платників обов'язково відображаються в нормах податкового права, законні інтереси – не мають законодавчого закріплення); 2) характер (суб'єктивні права є статичними, можуть змінюватися лише за волею законодавця й за спеціальною процедурою внесення змін до актів, якими вони встановлені, законні інтереси – динамічні, змінюються під впливом різних факторів, у тому числі за волею носія такого інтересу); 3) ступінь гарантованості державою (для суб'єктивних прав законодавчо встановлено гарантії їх реалізації, для законних інтересів таких механізмів немає); 4) наявність причинно-наслідкового зв'язку між наявністю можливості (дозволеності) та реальним її втіленням у життя; 5) наявність певного кореспондуючого обов'язку суб'єкта (для суб'єктивних прав такий обов'язок є завжди, для законних інтересів – немає).

**Ключові слова:** правовий статус платника податків, елементи правового статусу платника податків, суб'єктивні права платника податків, законні інтереси платника податків.

**Постановка проблеми.** Наука податкового права невпинно розвивається. Вчені вдаються до ґрунтовної розробки численних питань податково-правового регулювання, аналізують практику застосування норм податкового права. Водночас перманентний розвиток суспільного життя, внесення змін до чинного законодавства обумовлюють подальшу потребу в науковому пошуку відповідей на актуальні питання податково-правового регулювання. До кола останніх, безумовно, можна віднести визначення місця законного інтересу в правовому статусі платників податків.

**Стан опрацювання проблеми.** Незважаючи на те, що дослідженню правового статусу платників податків присвячували свої роботи численні науковці, наприклад А. Г. Васильєва, Д. В. Вінницький, М. П. Кучерявенко, С. Г. Пепеляєв, Н. Ю. Пришва, А. О. Храбров, Д. М. Щокін, та ін., позначена тематика не набула свого остаточного вирішення.

Отже, **метою статті** є визначення місця законного інтересу в правовому статусі платників податків.

**Виклад основного матеріалу.** Позначимо, що серед науковців немає одностайної позиції стосовно того, що є правовим статусом суб'єктів, у тому числі й податкових правовідносин, та які елементи утворюють його зміст. На думку О. Ф. Скакун, у складі правового статусу виокремлюють права, свободи та обов'язки, а також відповідальність, відповідно до якої суб'єкт, що має правосуб'єктність, координує свою поведінку в суспільстві [11, с. 378–379]. Дещо подібною до зазначеної вбачається позиція, яку обстоює Я. С. Золотарьова: правовий статус – це обсяг законодавчо встановлених прав і обов'язків, які визначають межі можливої і необхідної поведінки, а також міру юридичної відповідальності, яка настає в разі порушення норм права, що визначають правовий статус [5, с. 49]. Погоджуємося з тим, що, вступаючи у відповідні правовідносини, важливою характеристикою суб'єкта права та основою його правового статусу є правосуб'єктність - здатність мати права і обов'язки [7, с. 32]. Поряд із цим дискусійним вбачається твердження вченої стосовно того, що суб'єкт координує свою поведінку відповідно до відповідальності. Так, платник податків «координує» свою поведінку в рамках встановлених законодавцем приписів, у разі їх порушення й застосовуються заходи відповідальності.

Відрізняється від наведених позицій міркування Р. А. Ромашова, який визначає правовий статус як сукупність прав та обов'язків, які персоніфікують особу як учасника юридично значимих відносин [10, с. 3]. Дійсно, слід погодитись із тим, що правовий статус суб'єкта виникає в певних, конкретних галу-

зевих правовідносинах. Характеризуючи правовий статус платника податків, С. О. Зотов зазначає, що це – сукупність законодавчо встановлених прав і обов'язків організації, фізичної особи чи індивідуального підприємця, що визначають їх становище як учасників податкових відносин і здійснюють вплив на порядок оподаткування [6]. З наведеного бачимо, що науковець виділяє лише права і обов'язки платників податків як складники їх правового статусу.

На думку С. С. Тропської, правовий статус платника податків – це підгалузевий рольовий статус суб'єктів податкового права (організацій та фізичних осіб), що являє собою основану на конституційному обов'язку зі сплати податків систему юридичних обов'язків, прав, гарантованих інститутами юридичної відповідальності й права скарги на неправомірні дії (бездіяльність) і акти уповноважених органів та їхніх посадових осіб [15, с. 12]. Підхід, запропонований вченою, вбачається дещо суперечливим і потребує уточнення. Як бачимо, вчена визначає правовий статус як підгалузевий. Ми вважаємо, що така позиція має право на існування з урахуванням усталеної концепції внутрішньої побудови галузі фінансового права, в межах якої виділяли дві основні підгалузі – бюджетне та податкове право. Водночас залишається нез'ясованим, що становить «рольовий статус суб'єктів податкового права».

Виникають певні сумніви щодо логічності структури правового статусу платника податків, обраної С. С. Тропською. Так, елементами статусу платника вчена називає: права і обов'язки, юридичну відповідальність й право скарги. За такого підходу С. С. Тропська виділяє «право скарги» із всієї сукупності прав платника податків, однак вона не вказує підстав для такого виокремлення. На наш погляд, у цій ситуації, по-перше, під «правом скарги» слід розуміти право платника на оскарження рішень, дій та бездіяльності контролюючих органів; по-друге, – вказане право органічно входить до сукупності прав платника податків, що становлять один з елементів їх правового статусу. Стосовно відповідальності як елементу податково-правового статусу, слід акцентувати увагу саме на відповідальності суб'єктів за порушення податкового законодавства.

Дещо по-іншому підходить до визначення вищезазначеної категорії Н. М. Оніщенко. Він вказує, що правовий статус слід розглядати як систему законодавчо встановлених та гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів і обов'язків суб'єкта суспільних відносин [14, с. 366]. Ми погоджуємося з тим, що інтереси також доцільно виділяти в правовому статусі суб'єкта, поряд із правами та обов'язками. Разом із тим виникає питання стосовно того, яким чином розмежовувати суб'єктивні права та законні інтереси платника податків, оскільки зараз закріплення законних інтересів у законодавстві немає. Більше того, саме така ознака буде ключовою в разі розмежування суб'єктивного права і законного інтересу платників податків. Отже, наше твердження ставить під сумнів міркування вченого стосовно того, що законні інтереси мають бути законодавчого встановлені.

Крім того, якщо говорити про суб'єктів податкових відносин, зокрема платників податків, навряд чи однозначно можна стверджувати про наявність у складі їх правового статусу свобод. Це пов'язано з імперативним методом правового регулювання цих правовідносин, за якого платники обмежені у своєму волевиявленні, мають чітко дотримуватись законодавчих приписів. І ще один аспект: якщо погодитись із думкою, що термінологічні відмінності між юридичними категоріями «право» і «свобода» витікають з Декларації прав людини і громадянина 1789 року [3] і полягають у межах можливої поведінки особи та в механізмі державного гарантування, то слід виходити з того, що стосовно платника податків доречно застосовувати лише категорії «право» та «інтерес». Такий висновок пов'язано з тим, що згідно зі ст. 4 згаданої Декларації «свобода полягає в можливості робити все, що не шкодить іншому: таким чином, здійснення <...> природніх <...> прав кожної людини обмежено лише тими межами, які забезпечують іншим членам суспільства користування тими ж самими правами». Водночас з огляду на режим податково-правового регулювання вказане правило взагалі непритаманне податковому законодавству України. Таким чином, у правовому статусі платників податків мають місце саме права та законні інтереси платників податків. Що стосується свобод, то вони відсутні.

На підставі проведеного аналізу можемо зробити висновок, що правовий статус платника податків – сукупність прав, обов'язків, законних інтересів та відповідальності за порушення податкового законодавства. Показово, що в наукових колах вже достатньо уваги приділено дослідженню сутності прав та обов'язків як складників правового статусу та як окремих правових категорій, у тому числі й у податковому регулюванні. Інша ситуація має місце щодо законних інтересів. Як ми вже відзначали, законодавчого визначення цього поняття немає, хоча воно часто використовується.

Правовий феномен законних інтересів провокує жваві наукові обговорення та дискусії в контексті його співвідношення із суміжними категоріями, перш

за все, із суб'єктивним правом. З огляду на це, далі за текстом ми зупинимося на співвідношенні категорій «законний інтерес» та «суб'єктивне право», з'ясуємо їхні відмінні характеристики як складників правового статусу платників податків. Показово, що натепер сформувалися дві протилежні позиції щодо такого співвідношення, одні науковці вважають, що інтереси є складовою частиною суб'єктивного права, інші – вважають їх пов'язаними, але окремими категоріями.

На думку Д. І. Євстіфеєва, «ті інтереси, що не суперечать суспільним засадам, є основою життєдіяльності суспільства. Вони відіграють основну роль у правовідносинах, багато в чому визначаючи їх утворення, зміну та припинення. Право ж, у свою чергу, може використовуватись як засіб для задоволення і захисту суспільних, групових та інших, охоронюваних законом, інтересів» [4, с. 10]. З наведеного вбачається, що науковець розмежовує досліджувані категорії, при цьому законний інтерес вчений визначає як такий, що охороняється об'єктивним правом, підлягає правовому захисту зі сторони держави, але не забезпечений конкретним суб'єктивним правом, обов'язком чи іншим правовим засобом [4, с. 10]. Таким чином, на думку Д. І. Євстифеєва, законний інтерес: (1) не потребує обов'язкового закріплення в нормах права; (2) може бути задоволений поза правовідносинами, його відповідність чинному законодавству трансформує його в окремий самостійний об'єкт правової охорони; (3) його реалізація здійснюється через правомірну поведінку суб'єкта.

Д. М. Чечот акцентує увагу на іншому під час дослідження законних інтересів та суб'єктивних прав і вказує, що реалізація суб'єктивного права призводить до здійснення відповідного інтересу, й саме тому захист суб'єктивного права є одночасним захистом охоронюваного цим правом інтересу, який став передумовою та метою суб'єктивного права. Разом із тим існує чимало випадків, коли юридичні інтереси не можуть бути забезпечені суб'єктивним правом і тому, фігуруючи в якості «законних» чи «охоронюваних законом» інтересів, вони здійснюються в особливому порядку, який залежить від характеру та змісту інтересу [17, с. 49]. Безсумнівно, законні інтереси пов'язані із суб'єктивними правами, разом із тим це – два окремих елементи правового статусу платника податків. Більше того, навряд чи логічно говорити про те, що: а) законний інтерес стає передумовою для суб'єктивного права, оскільки не завжди інтерес суб'єкта правовідносин співпадає з його правами; б) інтереси стають законними (охоронюваними законом) у разі, коли не можуть забезпечуватися суб'єктивним правом. Як вбачається, законні інтереси та суб'єктивні права – це різні форми інтересу.

Розмірковуючи над співвідношенням досліджуваних категорій, М.Н. Марченко вказує, що законний інтерес, на відміну від суб'єктивного права, являє собою просту дозволеність, що має характер прагнення, в якій немає суворої вказівки діяти відповідно до законодавства й вимагати відповідної поведінки від інших суб'єктів, та яка не забезпечена конкретним юридичним обов'язком [8, с. 238]. Нам імпонує запропонований підхід у частині того, що, дійсно, законний інтерес визначається через дозволеність та прагнення. Фактично платник податків бажає настання відповідних подій, вчинення дій чи бездіяльності, що не заборонені законом. Також заслуговує на підтримку твердження автора про відсутність обов'язку за наявності законного інтересу суб'єкта.

Більше того, слід відзначити, що в особи, яка має відповідний законний інтерес, кореспондуючого обов'язку немає, проте іноді мають місце випадки, коли такий обов'язок виникає в іншого суб'єкта. Наприклад, у разі застосування до платника податків такого примусового заходу, як податкова застава, в нього є законний інтерес щодо забезпечення під час опису майна відповідності суми такої застави до наявного податкового боргу, а у контролюючих органів є обов'язок визначити співмірність суми податкової застави, здійснити, а також провести опис майна, що підпадає в податкову заставу, забезпечити відповідну та адекватну заставу майна платника податків його заборгованості перед державою. На нашу думку, відсутність зустрічного обов'язку суб'єкта виступає ще однією рисою, яка дозволяє відмежувати законний інтерес і суб'єктивне право.

Нам імпонує підхід, запропонований Р. Є. Гукасяном, який наголошує на існуванні нерозривного зв'язку суб'єктивного права та інтересу, однак це зовсім не свідчить про те, що входить до змісту суб'єктивного права [2, с. 23]. Підтримує висловлену думку й В. І. Ремньов. «Право особи та її законний інтерес – це не одне й теж саме», – пише вчений [9, с. 26]. Він вказує, що сутність суб'єктивного права полягає в гарантованій можливості, а сутність законного інтересу – в простій дозволеності певної поведінки [9, с. 26]. Наведене міркування має певний сенс, оскільки законодавець під час визначення прав конкретного учасника правовідносин передбачає відповідні механізми їх реалізації та забезпечення. Говорячи про законні інтереси, маємо зовсім інший підхід законодавця: по-перше, він не визначає їх у нормах права; по-друге, – не створює

умов для їх подальшої реалізації. Так, якщо платник податків має намір реалізувати будь-яке своє право (закріплене в нормах податкового законодавства, зокрема у ст. 17 Податкового кодексу України), то в законодавстві закріплені чіткі механізми його реалізації, в тому числі й через наявність у владної сторони податкових правовідносин відповідного обов'язку. А законні інтереси платника податків можуть залишитись нереалізованими, лише на рівні певних очікувань.

На підтвердження висловлених міркувань вважаємо доречним навести думку В. В. Субочева, який пише: можливості, закладеній в законному інтересі, більшою мірою притаманний абстрактний характер, оскільки не завжди і не в будь-яких умовах вона може реально здійснюватися, реалізовуватися, а відповідно – не завжди відбувається задоволення інтересу [12, с. 84]. Таким чином, констатуємо наявність ще однієї характеристики, яка дозволяє відмежувати суб'єктивне право та законний інтерес – це відсутність: а) прямих, законодавчо встановлених, гарантій для його реалізації; б) причинно-наслідкового зв'язку між наявністю абстрактної можливості (дозволеності) платника податків та реальним її втіленням у життя.

Наполягає на розмежуванні вже зазначених понять й В.А.Горбунов. Він пише: «Законний інтерес є більш широкою категорією порівняно із суб'єктивними правами. Суб'єктивне право – це законний інтерес, забезпечений кореспондуючими обов'язками інших суб'єктів. За відсутності необхідних гарантій з боку держави суб'єктивне право фактично лишається законним інтересом», – зазначає науковець [1, с. 6]. При цьому правник підкреслює можливість законного інтересу превалювати над суб'єктивним правом (мати пріоритет) [1, с. 6]. Навряд чи можна однозначно погодитись із запропонованим підходом. На нашу думку, права і законні інтереси є рівнозначними окремими категоріями, а ступінь їх гарантованості державою виступає ще однією рисою, яка їх розрізняє.

О. І. Чепис, характеризуючи законні інтереси і суб'єктивні права в цивільному праві, виділяє низку сутнісних характеристик, за допомогою яких і порівнює їх (спільні та відмінні риси). До кола спільних віднесено: 1) два юридичні дозволи, що користуються визнанням з боку держави і виступають засобом досягнення цілей і завдань цивільного законодавства. Прагнення до їх здійснення є правомірною поведінкою в межах правовідносин; 2) мають диспозитивний характер, ні на кого не може бути покладений обов'язок щодо їх реалізації. Відмінними характеристиками О. І. Чепис вважає: а) законні інтереси більш рухливі, їм властива варіативність – можливість змінюватися й доповнюватися, відповідаючи вимогам моменту розвитку процесу; б) ступінь гарантованості інтересів значно нижче, ніж у суб'єктивних прав; в) вони різняться за змістом [16, с. 133]. В цілому запропонований підхід є логічним. Дійсно, законні інтереси платників податків можуть змінюватись під впливом різних чинників, у той час як його суб'єктивні права за своєю суттю є в принципі статичними, певне їх коригування може мати місце лише у випадку внесення змін до податкового законодавства.

Вказує на принципові відмінності й А. М. Шерієв. На його переконання: 1) законний інтерес нормою права, на відміну від суб'єктивного права, конкретно не закріплюється, а лише їй відповідає; 2) якщо суб'єктивне право носить індивідуально-визначений характер, то законний інтерес, не будучи в основному відображеним у законодавстві, не передбачений правовими приписами [13]. Нам важко підтримати міркування науковця стосовно того, що законний інтерес «в основному не відображений у законодавстві». Дійсно, слово «в основному» не може бути притаманне в розглядуваному контексті податково-правовому регулюванню. Більше того, як ми вже зауважували, законні інтереси взагалі не відображаються в правових нормах, хоча і є складником правового статусу платника податків.

Висновки. На підставі проведеного аналізу зазначимо, що законні інтереси становлять самостійний елемент правового статусу платників податків. Законні інтереси та суб'єктивні права є взаємопов'язаними категоріями, проте виступають різними елементами правового статусу суб'єкта. Вони різняться за: 1) законодавчим закріпленням (суб'єктивні права обов'язково відображаються в нормах права, законні інтереси не мають законодавчого закріплення); 2) характером (суб'єктивні права є статичними, можуть змінюватися лише за волею законодавця й за спеціальною процедурою внесення змін до актів, якими вони встановлені, законні інтереси – динамічні, змінюються під впливом різних факторів, у тому числі за волею носія такого інтересу); 3) ступенем гарантованості державою (для суб'єктивних прав законодавчо встановлено гарантії їх реалізації, для законних інтересів таких механізмів немає); 4) наявністю причинно-наслідкового зв'язку між наявністю можливості (дозволеності) та реальним її втіленням у життя; 5) наявністю певного кореспондуючого обов'язку суб'єкта (для суб'єктивних прав такий обов'язок є завжди, для законних інтересів – немає).

## ЛІТЕРАТУРА:


1. Горбунов В. А. Категория законного интереса (личности, общества, государства) в конституционном законодательства Российской Федерации: автореф. дис. … канд. юрид. наук: спец. 12.00.14. Тюмень, 2007. С. 6.
2. Гукасян Р. Е. Избранные труды по гражданскому процессу. Москва. Проспект, 2008. 603 с.
3. Декларації прав людини і громадянина 1789 року. URL: https://constituante.livejournal.com/10253.html
4. Евстифеев Д. И. Конституционно-правовые интересы личности в Российской Федерации (теоретико-правовой аспект): автореф. дис. … канд. юрид. Наук. Екатеринбург, 2007. 28 с.
5. Золотарьова Я. С. Адміністративні посади та їх правовий статус у судовій системі України. *Юридична наука.* 2015. № 10. С. 49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_10_8
6. Зотов С. А. О некоторых особенностях правового статуса налогоплательщика. URL: https://cyberleninka.ru/article/v/o-nekotoryh-osobennostyah-pravovogo-statusa-nalogoplatelschika
7. Кирилина В. Е. Субъект налогового права как правовая категория. *Финансовое право*. 2004. № 3. С. 32.
8. Марченко Н. М. Проблемы теории государства и права. Москва: Юрист, 2001. 656 с.
9. Ремнев В. И. Право жалобы в СССР. Москва, 1964. С. 26.
10. Ромашов Р. А. Некоторые проблемные аспекты понимания правосубъектности индивидуального и коллективного лица. *Правовой статус и правосубъектность лица: теория, история, компаративистика*: материалы VIII Междунар. научно-теоретич конф. Санкт-Петербург, 14–15 декабря 2007 г.: В 2 ч. Ч. 1. СПб., 2007. С. 3.
11. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків. Консум, 2001. С. 378–379.
12. Субочев В. В. Законные интересы: монография. Москва. Норма, 2008. 237 с.
13. Субочев В. В., Шериев А. М. Юридические дозволения и особенности их правового обеспечения в современной России. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/yuridicheskie-dozvoleniya-i-osobennosti-ih-pravovogo-obespecheniya-v-sovremennoy-rossii
14. Теорія держави і права: Академічний курс: підручник. / Н.М. Оніщенко, О.В. Зайчук. Київ: Юрінком Інтер. 2008. С. 366.
15. Тропская С. С. Правовой статус налогоплательщика – физического лица в Российской Федерации: авторф. дис. … канд. юрид. наук: 12.00.14. Москва, 2007. С. 12.
16. Чепис О. І. Охоронюваний законом інтерес в цивільному праві: поняття та структура. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. №. 1. С. 129–133.
17. Чечот Д. М. Избранные труды по гражданскому праву. Санкт-Петербург, 2005. 603 с.


## REFERENCES


1. Gorbunov, V.A. (2007). Kategoriya zakonnogo interesa (lichnosti. obshchestva. gosudarstva) v konstitutsionnom zakonodatelstva Rossiyskoy Federatsii [The category of legitimate interest (person, society, state) in the constitutional legislation of the Russian Federation]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Tyumen [in Russian].
2. Gukasyan, R.E. (2008). Izbrannyye trudy po grazhdanskomu protsessu [Selected works on the civil process]. Moscow. Prospekt [in Russian].
3. Deklaratsii prav liudyny i hromadianyna 1789 roku. [Declaration of human rights and citizen 1789] *constituante. livejournal.com.* URL: https://constituante.livejournal.com/10253.html [in Ukrainian].
4. Evstifeyev, D.I. (2007). Konstitutsionno-pravovyye interesy lichnosti v Rossiyskoy Federatsii (teoretiko-pravovoy aspect [Constitutional and legal interests of the person in the Russian Federation (theoretical and legal aspect)]. *Extended abstract of Candidate's thesis.* Ekaterinburg [in Russian].
5. Zolotarova, Ya.S. (2015). Administratyvni posady ta yikh pravovyi status u sudovii systemi Ukrainy [Administrative positions and their legal status in the judicial system of Ukraine]. *Yurydychna nauka. – Legal Science, 10, 49. nbuv.gov.ua.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_10_8 [in Ukrainian].
6. Zotov, S.A. O nekotorykh osobennostyakh pravovogo statusa nalogoplatelshchika [Some features of the legal status of a taxpayer]. *cyberleninka.ru.* URL: https://cyberleninka.ru/article/v/o-nekotoryh- osobennostyah-pravovogo-statusa-nalogoplatelschika [in Russian].
7. Kirilina, V.E. (2004). Subyekt nalogovogo prava kak pravovaya kategoriya [The subject of tax law as a legal category]. *Finansovoye parvo – Financial law, 3, 32* [in Russian].
8. Marchenko, N.M. (2001). Problemy teorii gosudarstva i prava [Problems of State and Law Theor]. Moscow: Yurist [in Russian].
9. Remnev, V.I. (1964). Pravo zhaloby v SSSR [The right to complain in the USSR]. Moscow [in Russian].

10. Romashov, R.A. (2007). Nekotoryye problemnyye aspekty ponimaniya pravosubyektnosti individualnogo i kollektivnogo litsa [Some problem aspects of understanding the legal personality of an individual and a collective person]. *Legal status and legal personality of a person: theory, history, comparativistics'07*. Materialy VIII Mezhdu nar. nauchno-teoretich konf. Sankt-Peterburg. (14–15 dekabrya 2007) – Materials of the VIII International Scientific and Theoretical Conference : V 2 ch. Ch. 1. SPb, pp. 3. [in Russian].
11. Skakun, O.F. (2001). Teoriia derzhavy i prava [Theory of state and law]. Kharkiv. Konsum [in Ukrainian].
12. Subochev, V.V. (2008). Zakonnyye interesy [Legitimate interests]. Moscow: Norma [in Russian].
13. Subochev, V.V., Sheriyev, A. M. Yuridicheskiye dozvoleniya i osobennosti ikh pravovogo obespecheniya v sovremennoy Rossii [Legal permissions and peculiarities of their legal protection in modern Russia]. *cyberleninka.ru.* URL: https://cyberleninka.ru/article/n/yuridicheskie-dozvoleniya-i-osobennosti-ih-pravovogo-obespecheniya-v-sovremennoy-rossii [in Russian].
14. Onishchenko, N.M., Zaichuk, O.V. (2008). Teoriia derzhavy i prava: Akademichnyi kurs [Theory of State and Law: Academic Course]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
15. Tropskaya, S.S. (2007). Pravovoy status nalogoplatelshchika – fizicheskogo litsa v Rossiyskoy Federatsii [Legal status of a taxpayer - an individual in the Russian Federation]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Moscow [in Russian]
16. Chepys, O.I. (2013). Okhoroniuvanyi zakonom interes v tsyvilnomu pravi: poniattia ta struktura. [Lawful interest in civil law: concept and structure]. *Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and analytical right, 1, 129–133* [in Ukrainian].
17. Chechot, D.M. (2005). Izbrannyye trudy po grazhdanskomu pravu [Selected Works on Civil Law]. Sankt-Peterburg. [in Russian].

СЛИДЕНКО А. В.,

соискатель кафедры финансового права Национального юридического университета
имени Ярослава Мудрого

## МЕСТО ЗАКОННЫЕ ИНТЕРЕСЫ В ПРАВОВОМ СТАТУСЕ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКОВ

В статье подчеркивается, что перманентное развитие общественной жизни, внесение изменений в действующее налоговое законодательство обусловливают дальнейшую потребность в научном поиске ответов на актуальные вопросы налогово-правового регулирования. В круг последних отнесены определения законного интереса в правовом статусе налогоплательщиков.

Доказано, что законные интересы представляют собой самостоятельный элемент правового статуса налогоплательщиков. Проведено соотношение законных интересов и субъективных прав налогоплательщиков. Установлено, что они взаимосвязаны категориями, однако выступают различными элементами правового статуса субъекта. Выделены свойства, являющиеся основой для разграничения указанных понятий. К ним отнесены: 1) законодательное закрепление (субъективные права плательщиков обязательно отражаются в нормах налогового права, законные интересы не имеют законодательного закрепления); 2) характер (субъективные права являются статическими, могут изменяться только по воле законодателя и по специальной процедуре внесения изменений в акты, которыми они установлены, законные интересы – динамические, изменяются под влиянием различных факторов, в том числе по воле носителя такого интереса); 3) степень гарантированности государством (для субъективных прав законодательно установлены гарантии их реализации, для законных интересов – таких механизмов нет); 4) наличие причинно-следственной связи между наличием возможности (дозволенности) и реальным ее воплощением в жизнь; 5) наличие определенной корреспондирующей обязанности субъекта (для субъективных прав такая обязанность есть всегда, для законных интересов – нет).

**Ключевые слова:** правовой статус налогоплательщика, элементы правового статуса налогоплательщика, субъективные права налогоплательщика, законные интересы налогоплательщика.

SLIDENKO A. V.

post-graduate student of the Financial Law department of the Yaroslav Mudryi National Law University

## THE PLACE OF THE LEGITIMATE INTEREST IN THE LEGAL STATUS OF TAXPAYERS

**Problem setting.** It is pointed out in the article that the permanent development of social life, modification of existing tax legislation contribute to further need for scientific search of answers to topical questions concerning tax and legal regulation. The latter include determination of the legitimate interest's place in the legal status of taxpayers.

**Analysis of recent researches and publications.** Despite the fact that numerous scientists, such as A. G. Vasilyeva, D. V. Vinnitskiy, M. P. Kucheryavenko, S. G. Pepelyaev, N. Yu. Prishva, A. O. Khrabrov, D. M. Shchokin, etc., have devoted their works to the study of the taxpayers' legal status, denoted problem has not received a final solution.

As a result, **target of research** is determination of the legitimate interest's place in the legal status of taxpayers.

**Article's main body.** It is proved that the legitimate interests are independent element of the legal status of taxpayers. Correlation between legitimate interests and subjective rights of taxpayers is undertaken. It is established that they are interrelated categories; however, they are the different elements of the legal status of the subject.

On the basis of the conducted analysis, the author concluded that legitimate interests are presented as a separate element of the legal status of taxpayers. Legitimate interests and subjective rights are interrelated categories; however, they are the different elements of the legal status of the subject.

**Conclusions and prospects for the development.** It is proved that in the set should be ranged such issues: 1) legislative consolidation (subjective rights of taxpayers are necessarily reflected in the tax law norms, legitimate interests – do not have legislative consolidation); 2) the nature (subjective rights are static, can only be changed by the will of the legislator and on the special procedure for amendments to the acts, in which they are consolidated; the legitimate interests are dynamic, are changed under the influence of various factors, including the will of the bearer of such interest); 3) level of warranty by the state (for the subjective rights guarantees for their implementation are legally established, for the legitimate interests of such mechanisms are not established); 4) the existence of a causal link between the present ability (permissibility) and its implementation; 5) the presence of certain offsetting obligations of the subject (such a duty always exists for subjective rights, does not exist for legitimate interests).

**Keywords:** the legal status of taxpayer; elements of taxpayer's legal status; the taxpayer's subjective rights, legitimate interests of taxpayer.

Сліденко А. В. Місце законного інтересу в правовому статусі платників податків. *Право та інноваційне суспільство* : електрон. наук. вид. 2017. № 2 (9). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Slidenko9.pdf.